

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Съюз на равенство: Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.“

(COM(2021) 101 final)

(2021/C 374/09)

Докладчик: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Консултация	Комисия, 26.3.2021 г.
Правно основание	член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Заетост, социални въпроси и гражданство“
Приемане от секцията	21.6.2021 г.
Приемане на пленарна сесия	7.7.2021 г.
Пленарна сесия №	562
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	233/0/2

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК приветства новата стратегия на ЕС за правата на хората с увреждания, в която са взети под внимание много от предложенията, направени от Европейското движение на хората с увреждания и гражданското общество. В нея също така се отразяват много от предложенията, направени в становището на ЕИСК от 2019 г. ⁽¹⁾, като тя способства за прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) на равнището на ЕС и е жизненоважна част от Съюза на равенството. ЕИСК обаче изразява загриженост относно отслабването на силата на обвързващите мерки и на задължителното законодателство за изпълнението на стратегията, но признава, че новата стратегия е по-амбициозна в сравнение със стратегията за периода 2010—2020 г.

1.2. Ангажиментът за създаване на платформа за хора с увреждания е доста обещаващ, но също така има вероятност да доведе до разочарование, ако не бъде изпълнен добре. Трябва да има прозрачност по отношение на членовете, дневния ред на заседанията (с възможност за изразяване на мнения по точките от дневния ред) и резултатите. Платформата трябва също така да гарантира, че организациите на хората с увреждания могат да изразят ясно своето мнение. ЕИСК счита, че има важна роля и трябва да участва при обсъжданията.

1.3. Връзката между стратегията за хората с увреждания и значителните инвестиции, които предстоят в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ), следва да бъде засилена. Връзката с изпълнението и наблюдението на плана за действие за Европейския стълб на социалните права, и по-специално на принцип 17 от него, също следва да бъде гарантирана и максимално засилена. ЕИСК би искал да види по-ясна и по-силна програма от Европейската комисия (ЕК) за това как да се насърчава използването на националните планове за възстановяване и устойчивост, за да се помогне на хората с увреждания да се съвземат след пандемията. ЕК трябва да се обърне към онези държави членки, които не са осигурили прозрачност по отношение на плановете си или не са следвали насоките на ЕК за гарантиране на съдържателни консултации с гражданското общество. Тя трябва също така да се противопостави решително на плановете, в които се предлагат инвестиции, противоречащи на КПХУ, като например инвестиции в заведения за институционални грижи.

1.4. ЕИСК изразява задоволството си от предложението относно AccessibleEU, въпреки че на този етап не е изпълнено искането на Комитета за създаването на Съвет на ЕС за достъпа. ЕК трябва да посочи ясно и прозрачно начина, по който планира да финансира и да назначава персонал за тази агенция, и как ще гарантира, че в нея са представени хората с увреждания; те трябва да бъдат представени вътрешно, като служители и експерти, а не само външно, като консултирани участници.

1.5. ЕИСК категорично подкрепя водещата инициатива относно картата на ЕС за хора с увреждания и счита, че тя има потенциала да насърчи големи промени. ЕИСК обаче изразява съжаление, че все още няма поет ангажимент за това как да се гарантира нейното признаване от държавите членки. Комитетът подчертава необходимостта картата за хора с увреждания да се прилага чрез регламент, което ще я направи пряко приложима и задължителна в целия ЕС.

⁽¹⁾ ОВ С 97, 24.3.2020 г, стр. 41.

1.6. ЕИСК подкрепя плана за създаване на ръководство за добри изборителни практики, отнасящи се до участието на хора с увреждания в изборния процес, планирано за 2023 г. Той подкрепя и планираната работа с държавите членки, Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите и Европейския парламент за гарантиране на политическите права на хората с увреждания наравно с останалите. ЕИСК препоръчва да се изтегли напред срокът за постигането на тази цел, за да се гарантира че националните и местните власти ще имат време да възприемат по-достъпни практики преди европейските избори през 2024 г.

1.7. Липсват конкретни действия, насочени към нуждите на жените и момичетата с увреждания. ЕИСК призовава, доколкото е възможно, това да бъде коригирано, като се гарантира, че равенството между половете присъства във всички действия, които са вече включени в стратегията. Към този въпрос следва да се подхожда особено внимателно в рамките на действията за борба с насилието. Акцентът, който се поставя върху жените, следва да обхване и членовете на семейството, които осигуряват дългосрочни и неформални грижи за своите роднини с увреждания, тъй като е много вероятно жените да изпълняват роли, свързани с полагането на грижи. След междинния преглед на стратегията ЕИСК би желал да види конкретна водеща инициатива, предложена за жените с увреждания през втората половина от периода на действие на стратегията.

1.8. Действията, свързани с достъпа до правосъдие и хората с увреждания, които са жертви на насилие, са изключително важни. ЕИСК счита, че тези действия, особено тези за обучение на специалисти в системата на правосъдието и служители на правоприлагащите органи, трябва също така да дадат насоки за това как да се гарантира, че на хората с увреждания няма да им бъде отказан достъп до правосъдие поради правна недееспособност или че когато търсят правосъдие, това няма да бъде забавяно поради проблеми с достъпността, липсата на подпомагане при вземането на решения или липсата на налична помощ за комуникация, като например превод на жестомимичен език.

1.9. Предложените насоки относно подобренията във връзка с независим живот и включването в общността са въпрос, към който ЕК трябва да подходи с особено внимание. Насоките трябва да се основават на много ясни определения за това какво разбираме под понятията „институционални грижи“, „услуги в общността“ и „независим живот“. ЕИСК препоръчва ЕК да основе своите определения върху тези, създадени и съгласувани от Европейската експертна група по въпросите на прехода от институционална грижа към грижа в общността, както и съгласно общ коментар 5 на КПХУ относно член 19.

1.10. Предложеният пакет за подобряване на резултатите по отношение на заетостта, както и ангажиментът на ЕК за подобряване на процеса на наемане на работа и включването на хора с увреждания в институциите на ЕС са ясен отговор на призивите на гражданското общество. Необходимо е да се изтъкне категорично колко важно е да се акцентира върху повишаването на качествената заетост за хората с увреждания с оглед на пандемията от COVID-19⁽²⁾ и в този смисъл стратегията можеше да бъде по-амбициозна. ЕИСК настоятелно препоръчва да се започне работа по определяне на показатели за наблюдение на изпълнението на тези действия и да се положат усилия за привеждане на тези мерки в съответствие с мерките за гражданска защита и за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Що се отнася до заетостта в държавите членки, това може да бъде постигнато отчасти чрез предложението на ЕК да се включат показатели за разликата в заетостта между хората с увреждания и останалото население в новия набор от социални показатели на социалния стълб и да се включи дезагрегация на данните, свързани с хората с увреждания, в някои от другите показатели. ЕИСК подчертава, че целта е да се постигнат не само по-високи равнища на заетост, но и качествена заетост, което ще позволи на хората с увреждания да подобрят социалното си положение чрез труд. За тази цел Комитетът предлага наборът от показатели да съдържа показатели за качеството на заетостта на хората с увреждания, като например дали имат сключени дългосрочни договори за работа на пълно работно време и дали са назначени на работа на свободния пазар на труда. ЕК ще трябва да настоява твърдо за поставянето на цели за държавите членки, в които да се определя до каква степен те следва да намалят разликата в заетостта между хората с увреждания и останалото население до 2030 г. Комитетът иска да види амбициозни цели, които възможно най-много се доближават до премахването на всякакви разлики в заетостта, като се постави акцент върху заетостта на свободния пазар на труда.

1.11. В стратегията се предлагат редица действия в областта на образованието. ЕИСК подчертава, че действията за обучение на учители на ученици със специални образователни потребности следва да бъдат насочени и към обучението на учителите в общообразователните учебни заведения, за да предложи приобщаващо обучение в класната стая. Държавите членки трябва да бъдат насърчавани да осигурят педагози за ученици със специални образователни потребности в приобщаващи учебни заведения, за да позволят на децата с увреждания да получат специализираната подкрепа, от която биха могли да се нуждаят, като същевременно са част от общообразователното училище, посещавано от ученици без увреждания.

(²) Увреждания и интеграция на пазара на труда: Тенденции в политиката и подкрепа в държавите—членки на ЕС.

1.12. Положителна стъпка е предложението за актуализация на инструментариума относно „основания на правата подход към сътрудничеството на ЕС за развитие, който включва всички права на човека“. Това следва да се направи с участието на националните и местните организации на хората с увреждания, установени в държавите, в които се правят тези инвестиции.

1.13. Действията за подкрепа на държавите членки за изпълнението на Хагската конвенция от 2000 г. биха били в противоречие с КПХУ по отношение на въпроси като принудителното лечение и принудата. Това трябва да се разгледа с участието на организациите на хората с увреждания, преди ЕК да предприеме по-нататъшни действия.

1.14. ЕИСК изразява задоволство относно ангажимента на ЕК да дава пример. Предложения като тези относно достъпността на сградите на ЕК трябва да се спазват стриктно и да не се отклоняват от посочения в стратегията график за изпълнение.

1.15. Предложената стратегия за събиране на данни е едно от най-важните предложения. ЕИСК подчертава необходимостта от осигуряването на по-систематично събиране на дезагрегирани данни, вероятно като се използва краткият набор от въпроси на Вашингтонската група.

1.16. До 2021 г. се очаква да бъде готова рамка за мониторинг на целите и действията на стратегията. ЕИСК, и по-специално Групата на ЕИСК за хората с увреждания, е готова да съдейства на ЕК при нейното разработване заедно с организациите на хора с увреждания, които следва да участват пълноценно и съдържателно в процеса.

1.17. В стратегията се посочва, че хората с увреждания следва да вземат пълноценно участие в Конференцията за бъдещето на Европа. ЕИСК би искал ЕК да изпълни този ангажимент, като включи хората с увреждания и техните представителни организации във всички области на конференцията, а не само в тези, които се занимават конкретно с уврежданията.

1.18. ЕИСК призовава ЕК да започне подготовката за избор на кандидат на ЕС за Комитета на ООН по правата на хората с увреждания и препоръчва кандидатът да бъде жена с увреждания.

1.19. Съветът на ЕС също трябва да играе съществена роля в изпълнението на стратегията. ЕИСК призовава Съвета да се присъедини към платформата за хората с увреждания и бързо да назначи координатор по въпросите на уврежданията, както е предвидено в стратегията. Координаторът по въпросите на уврежданията в Съвета следва да служи като фокусна точка по КПХУ, както е предложено на ЕС в заключителните бележки на прегледа на КПХУ през 2015 г.

1.20. ЕИСК призовава също така движението на хората с увреждания да бъде проактивно и да настоява всяко действие от настоящата стратегия да постигне обещаното и да се покаже солидарност, като се гарантира, че от мерките ще могат да се възползват и имигрантите и бежанците с увреждания. Стартирането на стратегията за правата на хората с увреждания е само отправна точка. Не самата стратегия ще доведе до реална промяна за хората с увреждания, а по-скоро силата на всеки от нейните компоненти през следващото десетилетие. Социалните партньори и организациите на гражданското общество следва да подкрепят изцяло изпълнението на новата стратегия.

2. Общи бележки

2.1. ЕИСК изразява задоволство, че стратегията на ЕС за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г. е ясна стъпка напред в сравнение с предишната стратегия. ЕИСК оценява високо и процеса на проведените от ЕК консултации и факта, че много от предложенията, отправени от ЕИСК в неговото становище⁽³⁾, бяха включени в окончателната стратегия. Това показва също така несъмнената способност на Комитета да формира резултатите от новите политики и инициативи на ЕС.

2.2. ЕИСК приветства факта, че ЕК се е ангажирала със седем водещи предложения с ясни цели и дати за изпълнение. Това ниво на прозрачност значително ще улесни работата на ЕИСК, гражданското общество и социалните партньори при подготовката на техния принос за тези действия.

2.3. Сред водещите предложения ЕИСК вижда особен потенциал в ресурсния център AccessibleEU. Успехът му ще зависи отчасти от ресурсите, които ЕК му предоставя, експертния опит на персонала, който го ръководи, и способността му да обединява експерти, които могат да предадат знания с реална стойност на държавите членки.

⁽³⁾ ОВ С 97, 24.3.2020 г, стр. 41.

2.4. ЕИСК отбелязва със задоволство предложението за карта на ЕС за хора с увреждания. Значението, което тази карта има в живота на хората с увреждания, ще зависи от правата и ползите, предоставени от картата при нейното въвеждане, и от това дали са предприети стъпки, за да се гарантира, че тя се прилага във всички държави членки.

2.5. Една от силните страни на стратегията е начинът, по който тя ще повлияе на вътрешното функциониране на ЕК и на взаимодействието с другите институции на ЕС. Комитетът приветства по-специално ангажимента за ежегоден обмен на мнения между ЕК и ЕИСК. Комитетът счита също, че той следва да има място в новата платформа за хората с увреждания заедно с организациите на хората с увреждания.

2.6. В някои отношения стратегията изглежда колеблива стъпка напред. В стратегията се вземат под внимание много от предложенията, отправени в становището на ЕИСК ⁽⁴⁾, но липсва ангажимент за изготвяне на ново законодателство. От петте действия, отнасящи се до задължителното законодателство, четири са прегледи на съществуващи законодателни актове, които вече се извършват, а едното е предложение за проучване на възможността за законодателен акт, „ако е целесъобразно“. Новата стратегия благоприятства механизми като насоките и наборите от инструменти, които, макар и да могат да усъвършенстват практиките в държавите членки, носят много по-голям риск от това да не бъдат спазвани, без да е наличен способ за завеждане на иск срещу държавите членки пред Съда на ЕС.

2.7. В стратегията ЕК поема обещание да разгледа някои въпроси посредством други стратегии и планове за действие на ЕС, като например стратегията на ЕС за цифрово управление и Плана за действие относно социалната икономика. ЕК невинно предоставя подробна информация за това как точно ще се разглеждат въпросите, свързани с уврежданията, в рамките на тези стратегии. Следва да се предоставят повече подробности как точно ЕК предлага да направи това.

2.8. ЕИСК изразява опасения относно действията за подкрепа на държавите членки за изпълнението на Хагската конвенция от 2000 г., които биха били в противоречие с КПХУ по въпроси като принудителното лечение и принудата при медицинските процедури. Това трябва да се разгледа с участието на организациите на хората с увреждания, преди ЕК да предприеме по-нататъшни действия.

2.9. ЕИСК счита, че стратегията има потенциала да постигне реални промени, но това зависи изцяло от това колко добре се изпълнява тя и колко амбициозни са отделните действия. Ако ЕК и държавите членки не са амбициозни в настояването за действия, които са насочени срещу статуквото, стратегията би могла да не отговори на очакванията на повече от 100 милиона хора с увреждания в ЕС.

2.10. ЕИСК призовава движението на хората с увреждания да бъде проактивно, като настоява стратегията да постигне обещаното. Не самата стратегия ще доведе до реална промяна за хората с увреждания, а по-скоро силата на всеки от нейните компоненти през следващото десетилетие.

3. Достъпност и упражняване на правата, предоставяни от ЕС

3.1. Глави втора и трета от стратегията обхващат действия, свързани с достъпността и упражняването на правата, предоставяни от ЕС. Основните действия включват следното:

3.1.1. Водеща инициатива за създаване на ресурсен център, наречен AccessibleEU. В него ще се обединяват национални органи, отговорни за изпълнението и прилагането на правилата за достъпност, и експерти и професионалисти по въпроси, свързани с достъпността, ще се споделят добри практики и ще се разработват инструменти и стандарти за улесняване на изпълнението на правото на ЕС. Това отразява призива на ЕИСК за Европейски съвет за достъпа. ЕК трябва да изясни как ще бъде финансиран този център и как ще бъде назначаван персоналят в него, както и как той ще достига до експерти по въпроси, свързани с достъпността, лица с експертен опит по проблемите, свързани с достъпността, и организации на хората с увреждания.

3.1.2. Създаване на Европейска карта за хората с увреждания до края на 2023 г., която трябва да бъде призната във всички държави членки. ЕИСК изразява задоволство, че това отговаря пряко на призива му, отправен в неговото становище от 2019 г. ⁽⁵⁾ Успехът на тази инициатива ще зависи от обхвата на правата, предоставени от картата, и от това дали всички държави членки са съгласни да я прилагат изцяло. ЕИСК настоятелно призовава ЕК да прояви амбиция по отношение на картата за хората с увреждания, като вземе под внимание факта, че тя ще бъде един от ключовите крайни резултати от стратегията и референтен показател, чрез който мнозина ще измерват успеха на стратегията.

⁽⁴⁾ ОВ С 97, 24.3.2020 г., стр. 41.

⁽⁵⁾ ОВ С 97, 24.3.2020 г., стр. 41, ОВ С 56, 16.2.2021 г., стр. 36.

3.1.3. Оценяване на прилагането на Директивата относно достъпността на уебсайтовете и преценяване дали директивата следва да бъде преразгледана. Тази оценка е възможност да се анализира дали този законодателен акт е пригоден за целта в един все по-цифровизиран публичен сектор, особено след COVID-19. ЕИСК счита, че ЕК следва да прекрати освобождаването от обхвата на директивата, приложимо за някои уебсайтове (например за училищата, детските градини и яслите), тъй като тези потенциални изключения може да са имали отрицателно въздействие върху хората с увреждания, които могат да осъществят достъп до тези обществени услуги само чрез цифрови инструменти. Комитетът би искал също да види и едно по-ясно обяснение за това какви действия ще бъдат предприети по отношение на държави членки, които не изпълняват изискванията на директивата.

3.1.4. Извършване на преглед на редица съществуващи законодателни актове, а именно на законодателната рамка, свързана с енергийните характеристики на сградите, включително нейното въздействие върху подобренията на достъпността в резултат на изискванията за обновяване; на регулаторната рамка за правата на пътниците; на Регламент (ЕС) 1315/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁶⁾ относно насоките на Съюза за развитие на трансевропейската транспортна мрежа за укрепване на достъпността и на пакета за градска мобилност. Въпреки разочарованието си, че ЕК не е по-амбициозна в предлагането на повече действия, основани на задължително законодателство, Комитетът със задоволство отбелязва, че неговият призив за действие относно достъпността на застроената среда и транспорта са били взети под внимание при формирането на стратегията. ЕИСК настоятелно призовава ЕК да бъде амбициозна в своите изменения и да се застъпва за смели мерки за достъпност.

3.1.5. Създаване на ръководство за добри изборни практики, насочено към участието на хората с увреждания в изборния процес, и работа с държавите членки, Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите и Европейския парламент, за да се гарантират политическите права на хората с увреждания, включително правото им да бъдат избирани и да получават достъпна информация. ЕК ще отговори и на нуждите на хората с увреждания в сборника с практически насоки относно електронното гласуване и ще подкрепи приобщаващото демократично участие. За ЕК ще бъде важно да работи в тясно сътрудничество с Европейския парламент, за да се гарантира, че следващите европейски избори са достъпни за всички и че ЕС служи за пример.

4. Достойно качество на живот и равно участие

4.1. Глави четвърта и пета от стратегията обхващат действия, свързани с качеството на живот и равенството. Основните действия включват следното:

4.1.1. Водеща инициатива, свързана с насоки за държавите членки относно воденето на независим живот, за да се подобряват независимият живот и приобщаването в общността. ЕИСК счита това за потенциално жизненоважна инициатива. Нейната сила ще се основава на ясно и стриктно определение на това какво представляват „институционалните грижи“, защо те следва да се избягват и какво се разбира под понятията „инвестиции в услуги в общността“ и „независим живот“. Насоките трябва да бъдат изготвени с участието на хората с увреждания и техните представителни организации.

4.1.2. Рамка за социални услуги за подобряване на предоставянето на услуги за хора с увреждания и за повишаване на привлекателността на работните места в тази област. ЕИСК счита, че тази рамка трябва да се съсредоточава не само върху това как секторът на социалните услуги да стане по-привлекателен по отношение на заплатите и условията на труд, но също и да се гарантира, че доставчиците на услуги получават подходящо обучение за начина на предоставяне на подкрепа, която е ръководена от избора на потребителите на услугите и при която се възприема ориентиран към човека подход, основан на правата на човека.

4.1.3. Нов пакет относно резултатите на пазара на труда на хората с увреждания. Като част от този пакет, ЕК също така ще продължи да гарантира стриктното прилагане от страна на държавите членки на правата, обхванати от Директивата за равно третиране в областта на заетостта, и ще докладва относно прилагането ѝ през 2021 г. ЕК ще наблюдава и разработването на План за действие относно социалната икономика през 2021 г., включително възможностите, свързани с хората с увреждания, и интеграцията на свободния пазар на труда. Хората с увреждания са изправени пред много пречки по отношение на достъпа до заетост. ЕИСК счита, че ЕК трябва да е наясно какви са съществуващите пречки и кои от тях трябва да бъдат разгледани най-неотложно, както и до каква степен COVID-19 влоши положението на хората с увреждания. Комитетът препоръчва проектът на пакета да бъде предшестван от изследване или проучване, с което да се сондира мнението на хората с увреждания и техните организации относно мерките, които биха искали да бъдат въведени. ЕИСК също така счита, че пакетът за заетост следва да се съсредоточи върху възможността за достъп до качествена заетост на свободния пазар на труда, включително в рамките на социалната икономика и моделите на заетост D-WISE, като се предотврати по-нататъшното изключване на хората с увреждания и по-специално се достигне до жените и младите хора с увреждания, които търсят работа. Целта не би трябвало да бъде единствено да се повишат равнищата на заетост, но и да се позволи на хората с увреждания да подобрят своето социално положение и финансово благосъстояние чрез платен труд.

⁽⁶⁾ Регламент (ЕС) № 1315/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно насоките на Съюза за развитието на трансевропейската транспортна мрежа и за отмяна на Решение № 661/2010/ЕС (ОВ L 348, 20.12.2013 г., стр. 1).

4.1.4. Проучване от 2022 г. относно социалната закрила и услугите за хора с увреждания, последвано от насоки в подкрепа на държавите членки при реформата на социалната закрила, като се поставя акцент върху рамките за оценка на уврежданията. Акцентът в проучването следва да бъде върху социалните услуги като основа за осигуряване на достоен живот на хората с увреждания, както и върху ролята на семействата и лицата, полагащи грижи. Поради това в насоките следва да се подчертае, че услугите трябва да отговорят на индивидуалните нужди на хората с увреждания, да са базирани в рамките на общността, а не на отдалечени места, и да бъдат придружени от адекватни обезщетения за инвалидност. От решаващо значение е в насоките относно реформите на социалната закрила да се вземат под внимание повишените разходи за живот на хората с увреждания и да се призват държавите членки да проявяват по-голяма гъвкавост, като позволяват запазването на обезщетенията за инвалидност, независимо от дохода на хората с увреждания или дохода на техния съпруг или партньор. Хората с увреждания следва да могат свободно да търсят работа или да живеят заедно/склучат брак с партньора си, без да бъдат ощетявани финансово.

4.1.5. Стратегия за обучение на специалисти в областта на правосъдието с акцент върху законодателството на ЕС за хората с увреждания, включително КПХУ на ООН. Това ще включва проучване на процедурните гаранции за уязвими пълнолетни в наказателното производство, като се оценява необходимостта от законодателни предложения относно подкрепата и закрилата на уязвимите пълнолетни лица в съответствие със Стратегията за правата на жертвите. ЕК също така ще предостави на държавите членки насоки относно достъпа до правосъдие за хората с увреждания в ЕС. Тя ще подкрепя държавите членки в засилването на участието на хора с увреждания като специалисти в системата на правосъдието. ЕИСК приветства тези предложения, в които са отразени препоръките, отправени в неговото становище⁽⁷⁾. ЕИСК също така изразява задоволство, че ЕК ще поиска от Агенцията за основните права да проучи положението на хората с увреждания, живеещи в институции, по отношение на насилието, малтретирането и изтезанията. Тези действия следва да предоставят и насоки за това как да се гарантира, че на хората с увреждания не се отказва достъп до правосъдие или то не бива забавяно поради проблеми с достъпността, липса на правна дееспособност, липса на помощ за подпомогнато вземане на решения или липса на помощ при комуникацията, като например превод на жестомимичен език. Добри практики за подпомогнато вземане на решения следва да се събират в съответствие с членове 12 и 13 от КПХУ. Също така би било полезно да се проучи как държавите членки са изпълнили Препоръката на Комисията от 27 ноември 2013 г. относно процесуалните гаранции за уязвими лица, които са заподозрени или обвиняеми в наказателно производство⁽⁸⁾.

4.1.6. Няколко действия в областта на образованието. Те включват подкрепа за държавите членки при осигуряването на помощни технологии и предоставянето на достъпна цифрова учебна среда и учебно съдържание в рамките на плана за действие в областта на цифровото образование за периода 2021—2027 г. ЕК също предлага набор от инструменти за приобщаване в образованието и грижите в ранна детска възраст с наличието на специална глава относно децата с увреждания. И накрая, ЕК ще помогне на държавите членки при по-нататъшното развиване на системите за обучение на учители, за да се преодолее недостигът на учители в рамките на образованието за хора със специални потребности, и ще даде възможност на всички специалисти в сферата на образованието да управляват многообразието и приобщаващото образование. ЕИСК отбелязва със задоволство, че ЕК признава ролята, която ЕС може да играе в насърчаването на приобщаващото образование, и по-специално на електронното обучение, тъй като учащите с увреждания се сблъскаха с много проблеми с достъпността по време на пандемията от COVID-19. ЕИСК обаче би искал да подчертае, че действията за обучение на учители за ученици със специални образователни потребности следва да бъдат насочени и към обучението на учители в общообразователните учебни заведения за това как те да предложат приобщаващо обучение в класната стая. ЕК следва да насърчава приобщаващото образование в общообразователните учебни заведения и да насърчава държавите членки да определят педагози за ученици със специални образователни потребности в приобщаващи учебни заведения. Инвестиции и подобрения следва да се направят и в предоставянето на кариерно ориентирани за хората с увреждания в рамките на образователните системи.

4.1.7. В областта на приобщаващите изкуство и култура, спорт, дейности за отдих и развлечения, включително приобщаващия туризъм, стратегията ще засили участието чрез действия на множество фронтове, а именно чрез сътрудничество с масовите спортни организации и специалните спортни организации за хората с увреждания, както и като се подкрепя създаването на изкуство от творци с увреждания и като се използват средства от ЕС, за да се направят обектите на културното наследство и свързаните с изкуството събития по-достъпни за хората с увреждания.

4.1.8. ЕИСК изразява съжаление, че в стратегията липсва амбиция за приемането на Директивата за хоризонтална недискриминация, блокирана в Съвета през последното десетилетие. Няма реални планове за преодоляването на това блокиране или за предлагане на алтернативи, ако Съветът не успее да постигне споразумение.

4.1.9. ЕИСК би искал също така да се обръща повече внимание на въпроси, свързани със здравето. В стратегията се акцентира върху плана за борба с рака, което Комитетът приветства, но има голяма неяснота по отношение на психичното здраве, достъпността на информацията, свързана със здравето, и предоставянето на здравни грижи за хора с увреждания, които все още живеят в институции.

(7) ОВ С 97, 24.3.2020 г., стр. 41.

(8) ОВ С 378, 24.12.2013 г., стр. 8.

5. Насърчаване на правата на хората с увреждания в световен мащаб

5.1. Глава шеста от стратегията обхваща действия, свързани с насърчаване на правата на хората с увреждания в световен мащаб. Основните действия включват следното:

5.1.1. Укрепване на събирането на данни относно хората с увреждания при финансираната от ЕС хуманитарна помощ, например чрез насърчаване на използването на краткия набор от въпроси на Вашингтонската група. Това е отлично предложение, което отговаря на вече отправените искания от ЕИСК. Комитетът би искал да види подобряване на събирането на дезагрегирани данни по всички фронтове, особено по отношение на хората, живеещи в институции. ЕС следва да подкрепя и изпълнението на КПХУ на ООН и да насърчава нейната ратификация в световен мащаб.

5.1.2. Актуализиране на инструментариума относно „основан на правата подход към сътрудничеството на ЕС за развитие, който включва всички права на човека“ през 2021 г. Това следва да се направи не само в сътрудничество с организациите на хората с увреждания в ЕС, но също така и с националните и местните организации на хората с увреждания, установени в държавите, в които се правят тези инвестиции.

5.1.3. Осигуряване на систематичното използване на маркера за увреждания на Комитета за подпомагане на развитието (КПР) към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), за да се проследяват инвестициите за приобщаване на хора с увреждания с оглед целенасочен мониторинг на финансирането от ЕС. ЕИСК изразява голямо задоволство, че това предложение, направено в неговото становище SOC/616⁽⁹⁾, е взето под внимание.

6. Осъществяване на стратегията и даване на пример

6.1. Глави седма и осма на стратегията обхващат действия, свързани с изпълнението на стратегията и с това как ЕК ще промени своята структура и начин на работа, за да постигне това. Основните действия включват следното:

6.1.1. Годишен обмен на мнения с ЕИСК. ЕИСК отбелязва със задоволство, че участието му в изпълнението на стратегията ще бъде формализирано, и очаква с нетърпение това продължавашо, структурирано сътрудничество. Той също така приветства факта, че ЕК ще организира също и редовни срещи на високо равнище с Европейския парламент, Съвета и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), включващи представителни организации на хората с увреждания.

6.1.2. Създаване на платформата за хората с увреждания, която да замени групата на високо равнище на ЕС по проблемите на хората с увреждания. Платформата ще подкрепя изпълнението на стратегията, както и националните стратегии за хората с увреждания. Тя ще обедини националните фокусни точки по КПХУ, организациите на хората с увреждания и ЕК. Платформата ще предостави форум за обсъждане на оценките на ООН на изпълнението на КПХУ от държавите членки. ЕИСК има големи надежди за тази нова структура, която обещава да бъде по-отворена и прозрачна от групата на високо равнище.

6.1.3. Обновена стратегия за човешките ресурси за повишаване на перспективите за набиране и кариерно развитие на служители с увреждания, включително „Служба за многообразие и приобщаване“, която да наблюдава разработването и изпълнението на действия за насърчаване на многообразието и приобщаването в рамките на ЕК. ЕИСК счита, че това е едно от най-обещаващите действия в рамките на стратегията, и се надява, че то ще доведе до реално увеличение на броя на назначените хора с увреждания в институциите на ЕС. ЕИСК отбелязва със задоволство и факта, че ЕК ще актуализира целевата комуникационна и информационна стратегия на EPSO и ще засили докладването от страна на ръководителите на всички служби на ЕК относно многообразието и разумните улеснения за служителите с увреждания.

6.1.4. Подобряване на достъпността на всички услуги за аудиовизуални съобщения и графичен дизайн на ЕК до 2023 г. ЕИСК приветства това действие и призовава ЕК да работи с експерти по достъпността, за да осигури възможно най-високо равнище на достъпност.

6.1.5. Гарантиране на достъпността на всички новозаети сгради на ЕК. ЕК ще гарантира също така, че местата за събития на ЕК са достъпни и че всички сгради на ЕК отговарят на европейските стандарти за достъпност до 2030 г. ЕИСК настоятелно призовава ЕК непременно да постигне това.

6.1.6. Разработване на стратегия за събиране на данни, която ще насочва държавите членки и в която ще се анализират съществуващите източници на данни и показатели, включително за административните данни. ЕИСК подчертава необходимостта от събиране на дезагрегирани данни, вероятно като се използва краткият набор от въпроси на Вашингтонската група, както вече беше споменато в стратегията.

⁽⁹⁾ ОВ С 97, 24.3.2020 г., стр. 41.

6.1.7. Публикуване на рамка за мониторинг на целите и действията по тази стратегия, последвано от разработването на нови показатели за уврежданията и публикуването на доклад през 2024 г. относно стратегията, в който се оценява актуалното състояние и ако е необходимо, се актуализират нейните цели и действия. ЕИСК, и по-специално групата на ЕИСК за хората с увреждания, са готови да подкрепят ЕК при разработването на тази рамка заедно с организациите на хората с увреждания. ЕИСК изразява задоволство, че е определена дата за доклада за изпълнението, насрочена така, че ЕК да може да коригира всякакви недостатъци, възникнали по време на периода на действие на стратегията.

Брюксел, 7 юли 2021 година.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Christa SCHWENG
